

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ตรวจเยี่ยมพร้อมมอบ นโยบายการดำเนินงาน

• ถูกต้อง • รวดเร็ว • ประโยชน์ • ประหยัด

3 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ
ตรวจเยี่ยมพร้อมมอบนโยบาย
การดำเนินงาน

5 กรอบแนวทางการประกันคุณภาพ
ภายนอก พ.ศ. 2567-2571 เน้นเทคโนโลยี
เน้นลดภาระ เน้นการประเมินเพื่อพัฒนา

8 การส่งเสริมสถานศึกษาและประสาน
ความร่วมมือกับหน่วยงานต้นสังกัด
เพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจ แนวทาง
การประกันคุณภาพภายนอก พ.ศ. 2567

11 การประชุมสื่อสารสร้างความเข้าใจ
แก่หน่วยงานต้นสังกัด และสถานศึกษา
164 แห่ง

13 การประเมินคุณภาพภายนอกของ
สถานศึกษา : จากแนวปฏิบัติที่ดี
ของประเทศกลุ่มเป้าหมายสู่
การปฏิบัติที่มีคุณภาพสูง

READ
ONLINE

ในไตรมาส 2 ของการดำเนินงาน สำนักงานได้รับนโยบายจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ (พลตำรวจเอก เพิ่มพูน ชิดชอบ) ที่เน้นย้ำให้ สมศ. เร่งทำการประเมินสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ต้องยกระดับคุณภาพ ได้แก่ 1) โรงเรียนที่มีผลคะแนน PISA ปี 2022 ต่ำ โรงเรียนขยายโอกาส โรงเรียนมัธยมศึกษา และ 2) โรงเรียนที่ต้องได้รับความช่วยเหลือกลุ่มอื่นๆ เช่น โรงเรียนขนาดเล็ก โรงเรียนในพื้นที่ห่างไกล เป็นต้น เพื่อนำผลการประเมินและข้อเสนอแนะไปใช้พัฒนาและยกระดับคุณภาพการศึกษาต่อไป

จุลสารฉบับนี้ขอแนะนำเสนอ **รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ตรวจเยี่ยม พร้อมมอบนโยบายการดำเนินงาน** ต่อด้วย **กรอบแนวทางการประกันคุณภาพภายนอก พ.ศ. 2567-2571 เน้นเทคโนโลยี เน้นลดภาระ เน้นการประเมินเพื่อพัฒนา การส่งเสริมสถานศึกษาและประสานความร่วมมือกับหน่วยงานต้นสังกัด เพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับกรอบแนวทางการประกันคุณภาพภายนอก ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 และ บทความวิสัยการประเมินคุณภาพภายนอก ของสถานศึกษา : จากแนวปฏิบัติที่ดีของประเทศกลุ่มเป้าหมายสู่การปฏิบัติ ที่มีคุณภาพสูง** รายละเอียดติดตามได้ภายในเล่ม

กองบรรณาธิการ

ที่ปรึกษา

ศ.ดร.สมคิด เลิศไพฑูรย์

รักษาการประธานกรรมการ สมศ.

บรรณาธิการ

ดร.นันทา หงวนตัด

รักษาการผู้อำนวยการ สมศ.

ดร.วรวิรัช ภาสวาสวัตร

ดร.สมยศ ชีแจง

ดร.นภาพร ส่งแสง

นางสาวกนกพิชา ภูทับทิม

นางสาววิมล ทวีคุณ

นางจันทร์ทิพย์ เฉลียวจวบ

นายทรงเกียรติ จันทพรหม

นางวารีหัตถ์ ดร.กิตติยา เอื้อพานส

นางสาวมาลัย ศรีศิริรุ่งโรจน์

นางศิริธร เวียนศรี

นายภูมิพัฒน์ ศรีวัชรพัฒน์

นายธงจักร ภูริวัฒนา

นายอนุชา พิชญ์อังกูร

สื่อสิ่งพิมพ์ สมศ. ร่วมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมด้วยการใช้กระดาษที่ใช้พลังงานน้ำในการผลิต เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และถนอมสายตา ช่วยลดการปลดปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์มากกว่า 40%

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน)

128 ชั้น 24 อาคารพญาไทพลาซ่า ถนนพญาไท แขวงทุ่งพญาไท เขตราชเทวี กรุงเทพฯ 10400

☎ 0 2216-3955

✉ info@onesqa.or.th

☎ 0 2216-5043-6

🌐 www.onesqa.or.th

ออกแบบและพิมพ์โดย

บริษัท พิมพ์ดี จำกัด

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ตรวจเยี่ยมพร้อมมอบนโยบายการดำเนินงาน

วันที่ 11 มกราคม 2567 พลตำรวจเอก เพิ่มพูน ชิดชอบ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ พร้อมด้วย 1) นายสิริพงศ์ อังคสกุลเกียรติ ผู้ช่วยรัฐมนตรีประจำกระทรวงศึกษาธิการ 2) พลเอก อภิชาติ อุณห่อน ประธานคณะกรรมการฝ่ายอำนวยการของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ 3) นายณพ ชำนาญกุล เลขาธิการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ 4) ดร.สุเทพ แก่งสันเทียะ ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ 5) ดร.กมล รอดคล้าย ประธานคณะกรรมการช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ 6) นายกฤตชัย อรุณรัตน์ รองประธานคณะกรรมการช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ 7) ดร.นิติ นาชิต ที่ปรึกษาด้านมาตรฐานอาชีวศึกษาธุรกิจและบริการ และ 8) นายธนากร ดอนเหนือ

ผู้ตรวจราชการกระทรวงศึกษาธิการ เข้าตรวจเยี่ยมและมอบนโยบายการดำเนินงานให้กับสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) โดยมี ดร.นันทา หงวนตัด รักษาการผู้อำนวยการ สมศ. พร้อมคณะผู้บริหารและบุคลากร สมศ. ให้การต้อนรับ

พล.ต.อ.เพิ่มพูน ชิดชอบ
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ

พร้อมกันนี้ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการยังได้มอบนโยบายการดำเนินงานภายใต้แนวคิด **“ถูกต้อง รวดเร็ว ประโยชน์ ประหยัด”** โดย

- ถูกต้อง** คือ ถูกต้องตามแนวนโยบายการศึกษา
- รวดเร็ว** คือ การดำเนินงานในการประเมินที่ว่องไว ทันโลก ทันเหตุการณ์
- ประโยชน์** คือ การประเมินที่ต้องเกิดประโยชน์ต่อผู้เรียน สถานศึกษา สังคม องค์กรและประเทศชาติ
- ประหยัด** คือ การใช้ทรัพยากรและงบประมาณในการประเมินให้เกิดประโยชน์ สูงสุด คุ่มค่า

พร้อมเน้นย้ำให้ สมศ. ทำการประเมินคุณภาพภายนอกโดยใช้การประเมินเชิงคุณภาพ โดยในปีงบประมาณ 2567-2568 มุ่งเน้นการประกันคุณภาพภายนอกให้กับสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ต้องยกระดับคุณภาพ ได้แก่ 1) โรงเรียนที่มีผลคะแนน PISA ปี 2022 ต่ำ โรงเรียนขยายโอกาส โรงเรียนมัธยมศึกษา และ 2) โรงเรียนที่ต้องได้รับความช่วยเหลือ กลุ่มอื่นๆ เช่น โรงเรียนขนาดเล็ก โรงเรียนในพื้นที่ห่างไกล เป็นต้น

รักษาการผู้อำนวยการ สมศ. (ดร.นันทา หงวนดัด) กล่าวเพิ่มเติมว่า สถานศึกษาขนาดเล็กและโรงเรียนขยายโอกาสมีลักษณะคล้ายคลึงกันตรงที่ส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในพื้นที่ห่างไกลและถิ่นทุรกันดาร ดังนั้น เพื่อส่งเสริมให้ทุกคนมีโอกาสเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม จึงจำเป็นต้องเร่งประเมินคุณภาพการศึกษาในกลุ่มสถานศึกษาดังกล่าว ซึ่งการประเมินจะทำให้สถานศึกษาทราบถึงจุดเด่น จุดที่ควรปรับปรุง ตลอดจนแนวทางในการพัฒนาสถานศึกษา ทำให้สถานศึกษาสามารถนำไปเป็นแนวทางในการดำเนินงานเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาให้ดีขึ้นได้ และในกรณีที่ภายหลังสถานศึกษาเข้ารับการประเมินคุณภาพภายนอกแล้ว หากพบว่าสถานศึกษาใดต้องได้รับความช่วยเหลืออย่างเร่งด่วน สมศ. จะเปิดโอกาสให้สถานศึกษาปรับปรุงพัฒนาตนเอง โดยความร่วมมือและการสนับสนุนจากหน่วยงานต้นสังกัด จากนั้น สมศ. จะเข้าไปประเมินคุณภาพภายนอกเพื่อติดตามผลอีกครั้งในรอบ 6 หรือ 12 เดือน ซึ่งเป็นไปตามนโยบายของพลตำรวจเอกเพิ่มพูน ชิดชอบ

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ในการดำเนินงานร่วมกันภายใต้หลักการ **“จับมือไว้ แล้วไปด้วยกัน”** และ **“เรียนดี มีความสุข”** โดยไม่ต้องรอให้ครบ 5 ปี เพื่อติดตามความก้าวหน้าในการยกระดับคุณภาพการศึกษา

สำหรับปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 สมศ. ยังคงเร่งเดินหน้าประเมินคุณภาพภายนอกอย่างต่อเนื่อง โดยตั้งเป้าประเมินคุณภาพภายนอกให้กับสถานศึกษากว่า 4,220 แห่ง โดย สมศ. ได้ร่วมกับหน่วยงานต้นสังกัดในการพัฒนารอบแนวทางการประเมินคุณภาพภายนอก และยังคงยึดหลักในการใช้เกณฑ์ที่เหมาะสมสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาประเภทต่างๆ ใช้ระยะเวลาประเมิน 1-3 วัน โดยสถานศึกษาแต่ละแห่งจะได้รับการประเมินด้วยจำนวนวันที่แตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับบริบทของสถานศึกษา รวมทั้งมีการประเมินแบบ Hybrid ทั้ง Virtual Visit และ Onsite Visit เพื่อลดภาระของสถานศึกษา นอกจากนั้นวิธีการประเมิน สมศ. ยังคงเน้นการนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาสนับสนุนในการประเมินตั้งแต่ต้นจนจบกระบวนการ มีการพัฒนาศักยภาพผู้ประเมินภายนอกเกี่ยวกับสมรรถนะด้านการใช้ดิจิทัล (Digital Literacy) ควบคู่ไปกับการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการประเมินคุณภาพภายนอกให้กับสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง และสิ่งที่ สมศ. เน้นย้ำและให้ความสำคัญที่สุด คือ การส่งเสริมให้สถานศึกษานำผลการประเมินไปปรับใช้ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาและยกระดับคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาให้ดียิ่งขึ้น โดย สมศ. จะเริ่มเข้าประเมินสถานศึกษาตั้งแต่เดือนพฤษภาคม 2567 เป็นต้นไป

กรอบแนวทางการประกันคุณภาพภายนอก พ.ศ. 2567-2571

- ✓ เน้นเทคโนโลยี
- ✓ เน้นลดภาระ
- ✓ เน้นการประเมินเพื่อพัฒนา

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา หรือ สมศ. เตรียมพร้อมการประกันคุณภาพภายนอก ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 ให้กับสถานศึกษาจำนวนกว่า 4,200 แห่ง ทั่วประเทศ ภายใต้กรอบแนวทางการประกันคุณภาพภายนอกสถานศึกษา 2567-2571 โดยร่วมดำเนินการกับหน่วยงานต้นสังกัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการกำหนดวิธีการประกันคุณภาพภายนอกที่เหมาะสมสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา ภายใต้ 3 จุดเน้น คือ 1) การนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการสนับสนุนการประเมินตั้งแต่ต้นจนจบกระบวนการ 2) ลดภาระของสถานศึกษา 3) ให้ความสำคัญกับการประกันคุณภาพภายนอกเพื่อพัฒนาและยกระดับคุณภาพ เพื่อช่วยส่งเสริมและแนะนำสถานศึกษาโดยมีจุดมุ่งหมายในการช่วยยกระดับคุณภาพการศึกษาไทย

การสร้างคุณภาพผู้เรียนและพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา ให้เป็นไปตามมาตรฐานในทุกมิติ ทั้งผู้เรียน ครูผู้สอน และสถานศึกษา ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 สมศ. ตั้งเป้าประกันคุณภาพภายนอกให้กับสถานศึกษาจำนวน 4,220 แห่ง ได้แก่ การศึกษาปฐมวัย จำนวน 1,971 แห่ง ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 2,165 แห่ง ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีวัดอุปถัมภ์พิเศษ (โรงเรียนนานาชาติ) จำนวน 20 แห่ง ด้านการอาชีวศึกษา จำนวน 44 แห่ง และระดับอุดมศึกษา จำนวน 20 แห่ง

โดยรูปแบบแนวทางการประกันคุณภาพภายนอกสถานศึกษา พ.ศ. 2567-2571 สมศ. ยังคงให้ความสำคัญกับการประกันคุณภาพภายนอกเพื่อการพัฒนาและยกระดับคุณภาพ (Quality Improvement) ที่ สมศ. ได้พัฒนากรอบแนวทางการประกันคุณภาพภายนอกสถานศึกษาร่วมกับหน่วยงานต้นสังกัดของสถานศึกษาในทุกระดับและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง พร้อมทั้งรับฟังความคิดเห็นของสถานศึกษา หน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผู้รับบริการ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเกี่ยวกับการประกันคุณภาพ เพื่อกำหนดวิธีการประกันคุณภาพภายนอกที่เหมาะสมสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา ภายใต้ 3 จุดเน้น ประกอบด้วย

Quality Improvement

ปีงบประมาณ พ.ศ. 2567
เป้าหมายประกันคุณภาพภายนอกสถานศึกษา
4,220 แห่ง

การศึกษาปฐมวัย
1,971 แห่ง

การศึกษาขั้นพื้นฐาน **2,165** แห่ง

โรงเรียนนานาชาติ
20 แห่ง

อาชีวศึกษา
44 แห่ง

ระดับอุดมศึกษา
20 แห่ง

1. เน้นเทคโนโลยี

“นำระบบเทคโนโลยีมาใช้สนับสนุนการประกัน
ตั้งแต่ต้นจนจบกระบวนการ”

พัฒนาระบบบริหารจัดการรายงานประเมินตนเอง
ของสถานศึกษา (e-SAR)

- **ลดการใช้กระดาษ**
ดาวน์โหลดรายงานและหนังสือรับรอง
- **ประหยัดเวลา**
ตั้งแต่เริ่มการประเมินไปจนถึงสิ้นสุดการประเมิน
- **ทำงานสะดวกมากขึ้น**
จัดเก็บรายงานผลการดำเนินงาน ส่งผลให้
หน่วยงานต้นสังกัด สามารถดูข้อมูลย้อนหลังได้

2. เน้นลดภาระ

“ลดภาระของสถานศึกษา และนำข้อมูลสารสนเทศ
มาใช้ในการบริหารจัดการ”

- ประเมินแบบ **Hybrid** (ผสมผสาน)
- ใช้แอปพลิเคชัน **ONESQA-V** เพื่อการประเมินที่
ง่ายขึ้น
 - บันทึกข้อมูลอย่างมีประสิทธิภาพ
 - ลดภาระและความซับซ้อนในการดำเนินงาน
 - สมศ. และหน่วยกำกับกำกับการประเมินคุณภาพ
ภายนอก ทราบการดำเนินงานของผู้ประเมิน
ภายนอก

1. การนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการสนับสนุนการประกันคุณภาพภายนอกตั้งแต่ต้นจนจบกระบวนการ

เพื่อเป็นการลดการใช้กระดาษ ประหยัดเวลาและ
อำนวยความสะดวกในการประกันคุณภาพภายนอกให้กับหน่วยงาน
ต้นสังกัด และสถานศึกษา โดย สมศ. ได้นำเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามา
ใช้สนับสนุนการประกันคุณภาพภายนอก ลดขั้นตอนการทำงาน
ซึ่ง สมศ. ได้มีการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานต้นสังกัด
จำนวน 27 หน่วยงาน อาทิ กระทรวงศึกษาธิการ/กระทรวง
การอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม/กระทรวง
มหาดไทย/กรุงเทพมหานคร ฯลฯ ในการพัฒนาเชื่อมต่อและใช้งาน
ระบบบริหารจัดการรายงานประเมินตนเองของสถานศึกษา (e-SAR)
ร่วมกันโดยมีขั้นตอนการดำเนินงาน คือ สถานศึกษาจัดส่งรายงาน
ประเมินตนเอง หรือ SAR ให้กับหน่วยงานต้นสังกัด จากนั้น
หน่วยงานต้นสังกัดดำเนินการรวบรวมไฟล์ SAR ของสถานศึกษา
จัดส่งเข้าสู่ระบบ e-SAR เพื่อจัดเก็บรายงานผลการดำเนินงาน
ส่งผลให้หน่วยงานต้นสังกัดสามารถดูข้อมูลย้อนหลังได้ ตลอดจน
มีระบบการออกใบรับรอง (e-Certificate) ให้กับสถานศึกษาที่
ได้รับการประกันคุณภาพภายนอก และรับรองรายงานผล
การประกันเรียบร้อยแล้ว สามารถดาวน์โหลดใบรับรองได้ทันที
เพื่อเป็นการลดการใช้กระดาษ และประหยัดเวลาดังแต่เริ่ม
กระบวนการประกันคุณภาพภายนอกไปจนถึงสิ้นสุดกระบวนการ

2. ลดภาระของสถานศึกษา ตลอดจนการนำข้อมูลสารสนเทศมาใช้ในการบริหารจัดการ สมศ. ได้

กำหนดวิธีการประกันคุณภาพภายนอกที่เหมาะสมสอดคล้องกับ
บริบทของสถานศึกษา ทั้งในรูปแบบ Virtual Visit และ Onsite
Visit รวมถึงจำนวนวันประเมินซึ่งจะแตกต่างกันไประหว่าง 1-3 วัน
ตามบริบทสถานศึกษาแต่ละกลุ่ม แต่ละประเภท นอกจากนี้
ในสถานศึกษาเดียวกันอาจมีการประเมินแบบ Hybrid (ผสมผสาน)
ซึ่งอาจประเมินทั้งแบบ Onsite Visit และ Virtual Visit พร้อมกับการ
ใช้แอปพลิเคชัน ONESQA-V ซึ่ง สมศ. พัฒนาขึ้นเพื่อช่วยให้
ผู้ประเมินภายนอกดำเนินการประเมินคุณภาพภายนอกได้สะดวก
รวดเร็วมากยิ่งขึ้น ช่วยให้การบันทึกข้อมูลทำได้มีประสิทธิภาพ
และช่วยลดปัญหาข้อร้องเรียนผู้ประเมินภายนอกในกรณีต่างๆ
อีกทั้งในกรณีที่เกิดการร้องเรียนก็สามารถตรวจสอบประวัติ
การปฏิบัติงานของผู้ประเมินภายนอกผ่านแอปพลิเคชันได้
นอกจากนี้แอปพลิเคชัน ONESQA-V จะช่วยให้ สมศ. และ
หน่วยกำกับกำกับการประเมินคุณภาพภายนอกทราบการดำเนินงาน
ของผู้ประเมินภายนอกพร้อมกัน ส่งผลให้งานการประกันคุณภาพ
ภายนอกทำได้อย่างรวดเร็วมากขึ้น และเป็นการลดภาระและ
ลดความซับซ้อนในการดำเนินงาน

3

เน้น ประเมิน เพื่อพัฒนา

“ให้ความสำคัญกับการประกันคุณภาพภายนอก เพื่อพัฒนาและยกระดับคุณภาพ Quality Improvement”

- กรอบแนวทางการประกันคุณภาพภายนอกสอดคล้องกับการประกันคุณภาพภายใน ของสถานศึกษา
- มุ่งเน้นให้เป็นการประเมินเพื่อพัฒนาให้สถานศึกษา ได้ทราบระดับคุณภาพของตนเองในปัจจุบัน เปรียบเทียบกับผลการประเมินในรอบที่ผ่านมา เพื่อที่จะพัฒนาต่อไปอย่างตรงจุด
- ใส่ใจประเด็นด้านการประเมินเกี่ยวกับความเสี่ยง และความปลอดภัยในสถานศึกษามากขึ้น

- อาคาร สถานที่ สภาพแวดล้อม ➢ พฤติกรรมการกลั่นแกล้งในโรงเรียน
- อาหาร โภชนาการ โรคระบาด

3

ให้ความสำคัญกับการประกันคุณภาพภายนอก เพื่อพัฒนา และยกระดับคุณภาพ Quality Improvement

โดยกรอบแนวทางการประกันคุณภาพภายนอกสถานศึกษา พ.ศ. 2567-2571 จะสอดคล้องกับการประกันคุณภาพภายใน ซึ่ง สมศ. ได้มุ่งเน้นให้เป็นการประกันคุณภาพภายนอกเพื่อการพัฒนา ให้สถานศึกษาได้ทราบระดับคุณภาพสถานศึกษาของตนเองในปัจจุบัน เปรียบเทียบกับผลการประเมินในรอบที่ผ่านมา เพื่อที่จะสามารถพัฒนาต่อไปได้อย่างตรงจุด สอดคล้องกับบริบทของแต่ละสถานศึกษา นอกจากนี้ สมศ. ยังเพิ่มเติมประเด็นด้านการประเมินเกี่ยวกับความเสี่ยง และความปลอดภัยในสถานศึกษามากขึ้น อาทิเช่น การดูแลผู้เรียนเพื่อป้องกันการออกกลางคัน การดูแลความเสี่ยงด้านต่างๆ ในสถานศึกษา ที่อาจเกิดขึ้นทั้งอาคารสถานที่ สภาพแวดล้อม การดูแลผู้เรียนในเรื่องของการ Bully หรือพฤติกรรมกลั่นแกล้ง รวมทั้งการดูแลเรื่องอาหาร โภชนาการ โรคระบาด ตลอดจนความปลอดภัยจากภัยต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้นในสถานศึกษา

ทั้งนี้ รูปแบบแนวทางการประกันคุณภาพภายนอกสถานศึกษา พ.ศ. 2567-2571 สมศ. ได้ให้ความสำคัญกับการให้ข้อเสนอแนะที่สถานศึกษาสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง และสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาเพื่อให้สถานศึกษานำข้อเสนอแนะที่ได้รับไปปรับใช้ในการพัฒนาคุณภาพตามศักยภาพของแต่ละสถานศึกษา ซึ่งได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานต้นสังกัดและทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในการส่งเสริมและสนับสนุนให้สถานศึกษาเกิดความตื่นตัวในการนำผลการประกันคุณภาพภายนอกไปใช้ โดยในปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 สมศ. จะเข้าประเมินสถานศึกษา ตั้งแต่เดือนพฤษภาคม 2567 เป็นต้นไป ซึ่งเป็นไปตามข้อบังคับของ สมศ. ที่กำหนดให้ สมศ. ต้องประกาศเกณฑ์ล่วงหน้า 1 ปีการศึกษา ก่อนดำเนินการประกันคุณภาพภายนอก เพื่อช่วยให้สถานศึกษามีเวลาในการเตรียมความพร้อม

โดย สมศ. มีจุดมุ่งหมายในการช่วยยกระดับคุณภาพการศึกษาไทย ในการสร้างคุณภาพผู้เรียนและพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา ให้เป็นไปตามมาตรฐานในทุกมิติ ทั้งผู้เรียน ครูผู้สอน สถานศึกษา เพื่อให้ระบบการศึกษาไทยมีความเป็นสากล

การส่งเสริมสถานศึกษาและประสานความร่วมมือกับหน่วยงานต้นสังกัด เพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับกรอบแนวทางการประกันคุณภาพภายนอก ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567

ตามที่ กรอบแนวทางการประกันคุณภาพภายนอกสถานศึกษา พ.ศ. 2567-2571 ประกาศใช้เมื่อวันที่ 28 เมษายน 2566 และฉบับปรับปรุงเพิ่มเติม เมื่อวันที่ 1 ธันวาคม 2566 ซึ่งตามข้อบังคับคณะกรรมการ สมศ. ที่กำหนดให้ในการประกันคุณภาพภายนอก ให้คณะกรรมการ สมศ. ประกาศกรอบแนวทางการประกันคุณภาพภายนอก ให้สถานศึกษาทราบเป็นการล่วงหน้าไม่น้อยกว่า 1 ปีการศึกษา จึงเป็นที่มาของโครงการ **“ส่งเสริมสถานศึกษาและประสานความร่วมมือกับหน่วยงานต้นสังกัด เพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับกรอบแนวทางการประกันคุณภาพภายนอก ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567”** เพื่อสื่อสารสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับกรอบแนวทางการประกันคุณภาพภายนอก พ.ศ. 2567-2571 ให้กับสถานศึกษา กลุ่มเป้าหมาย การศึกษาปฐมวัย (ศูนย์พัฒนาเด็ก) จำนวน 1,971 แห่ง ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 2,165 แห่ง และด้านการอาชีวศึกษา จำนวน 44 แห่ง รวมสถานศึกษาจำนวนทั้งสิ้น 4,180 แห่ง และหน่วยงานต้นสังกัด รวมจำนวนทั้งสิ้น 7 แห่ง รูปแบบเป็นการจัดประชุมแบบ Online เผยแพร่สัญญาณภาพและเสียงผ่าน Facebook Live ที่ www.facebook.com/ONESQA สำหรับแนวคิด ทิศทาง การประกันคุณภาพภายนอก พ.ศ. 2567-2571 มุ่งเน้นการนำระบบเทคโนโลยีมาใช้นับสนับสนุนระบบการประเมินตั้งแต่เริ่มต้นจนจบกระบวนการประเมิน (จาก Paper based สู่ Digital based) สมศ. ได้มีการปรับปรุงระบบการจัดส่งรายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษาเป็นรูปแบบ e-SAR ซึ่งเชื่อมโยงกับหน่วยงานต้นสังกัดของสถานศึกษาทุกสังกัดระบบฐานข้อมูลผู้ประเมินภายนอก การรับส่งงานของผู้ประเมินภายนอก ระบบ Mobile Application ซึ่งอยู่ระหว่างการปรับปรุงพัฒนา ซึ่งมีการพัฒนาจากการประเมินคุณภาพภายนอกภายใต้สถานการณ์โควิด-19 ระบบ QC100 ซึ่งใช้ในการประเมินผลการปฏิบัติงานของผู้ประเมินภายนอก รวมถึงการออกใบประกาศและใบรับรองซึ่งอยู่ภายใต้ระบบ Automated QA รวมถึงการพัฒนาสมรรถนะด้านเทคโนโลยีดิจิทัลของผู้ประเมินภายนอก เพื่อรองรับการดำเนินงานของ สมศ. และเพื่อให้ผู้รับบริการเกิดความมั่นใจในสมรรถนะของผู้ประเมินภายนอก

www.facebook.com/ONESQA

ของสถานศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัด สถานศึกษาที่จะได้รับการประเมินต้องมีรายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา หรือ SAR เป็นไปตามกฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561 ข้อ 4 ซึ่งต้องผ่านความเห็นชอบจากหน่วยงานต้นสังกัดที่สามารถเพิ่มประเด็น และความเห็นเพื่อเสนอต่อ สมศ. ใช้ในการประเมินคุณภาพภายนอก สำหรับสถานศึกษาที่จะได้รับการประกันคุณภาพภายนอกจาก สมศ. ต้องเป็นสถานศึกษาที่ผ่านการรับรองหลักสูตรจากหน่วยงานต้นสังกัด

ขั้นตอนการประกันคุณภาพภายนอก		
ก่อน ตรวจสอบสถานศึกษา	ระหว่าง ตรวจสอบสถานศึกษา	หลัง ตรวจสอบสถานศึกษา
สมท. เตรียมงานก่อนเข้า • หน่วยงานที่การประเมิน / • ผู้ที่ทำการประเมิน / • คณะผู้ประเมินภายนอก	คณะผู้ประเมินภายนอก สมท. ลงพื้นที่ตรวจสอบ ตรวจสอบหลักฐานและข้อมูลของสถานศึกษา ตามรูปแบบและวิธีการที่กำหนด	สถานศึกษา พิจารณารายงาน (ภายใน 30 วัน) เป็นผล ไม่เป็นผล
สมท. / คณะผู้ประเมินภายนอก สมท. ประเมินและจัดทำ ร.ค.ส. และข้อเสนอแนะ เตรียมงานพร้อมรับที่สถานศึกษา (ประชุมจัดเตรียมของใช้) และเสนอผลการวิเคราะห์ผล เสนอผู้บังคับ	คณะผู้ประเมินภายนอก / สถานศึกษา สมท. นำเสนอผลการประเมินที่เป็นจุดเด่นและจุดด้อยแก่สถานศึกษา และขอความเห็นการประเมินที่เป็นประโยชน์ ใช้กับสถานศึกษาที่ขอประเมิน โดยไม่ได้มีการสรุปผล เพื่อรับข้อสังเกต และสรุปผลการประเมิน (เพื่อนำข้อสังเกตไปดำเนินการปรับปรุงการประกันคุณภาพภายนอก)	สมท. เสนอรายงาน ต่อคณะกรรมการพิจารณา ให้รายงานที่สอบ
สถานศึกษา เตรียมงานพร้อมรับการประเมิน โดยประเมินร่วมกับคณะผู้ประเมิน (เพื่อทำแผนรองรับการประเมิน) (ONSITE / VIRTUAL / HYBRID)	คณะผู้ประเมินภายนอก สมท. จัดทำรายงานผล แล้วส่งให้สถานศึกษาเป็นผล การประกันคุณภาพภายนอก ตามระยะเวลาที่กำหนด	เสนอผลการประกันฯ ต่อสมท.กรรมการ เพื่อพิจารณารับรองคุณภาพ แจ้งผลการประกันฯ ต่อสถานศึกษา และหน่วยงานต้นสังกัด

ก่อนการตรวจเยี่ยมสถานศึกษา

สมศ. มอบหมายงานให้หน่วยกำกับการประเมิน/ผู้กำกับการประเมิน/คณะผู้ประเมินภายนอก

คณะผู้ประเมินภายนอกทำการประเมินและวิเคราะห์ SAR และประชุมเตรียมความพร้อม
ร่วมกับสถานศึกษาด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ ตามรูปแบบและหลักเกณฑ์ที่ สมศ.
กำหนดและเสนอผลการวิเคราะห์ต่อ สมศ. เพื่ออนุมัติ

สถานศึกษาเตรียมความพร้อมรับการประเมิน

ระหว่างการตรวจเยี่ยมสถานศึกษา

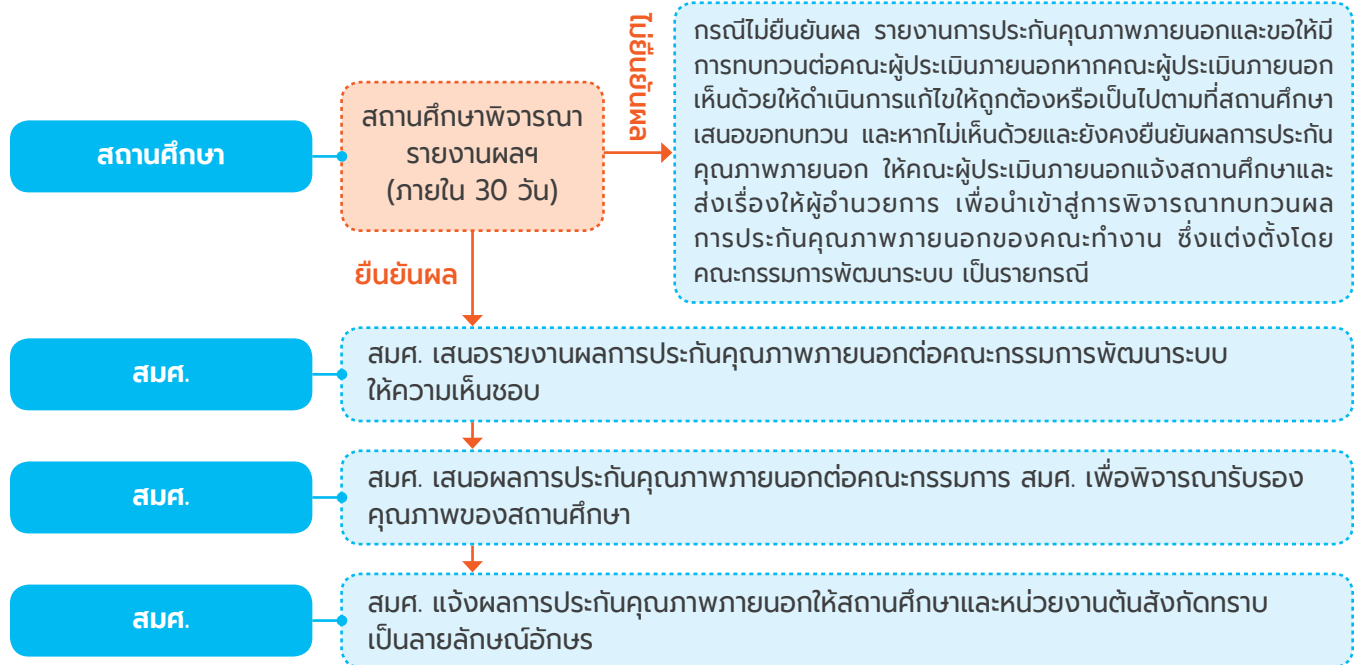
คณะผู้ประเมินภายนอกลงพื้นที่ตรวจสอบเยี่ยม ตรวจสอบหลักฐานและข้อมูลของสถานศึกษา
ตามรูปแบบและวิธีการที่กำหนด

คณะผู้ประเมินภายนอกนำเสนอข้อสังเกตด้วยวาจาต่อสถานศึกษา เพื่อรับฟังข้อคิดเห็น

คณะผู้ประเมินภายนอกจัดทำรายงานผลการประกันคุณภาพภายนอกตามระยะเวลาที่กำหนด แล้วส่งให้สถานศึกษาขึ้นบันทึบผลการประกันคุณภาพภายนอก

ขั้นตอนที่ 3 หลังการตรวจเยี่ยมสถานศึกษา

กรอบแนวทางการประกันคุณภาพภายนอกสถานศึกษา สอดคล้องกับการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัดโดยเพิ่มเติมในประเด็นความเสี่ยงในเรื่องความปลอดภัย และสภาพแวดล้อม การดูแลเด็กที่ออกจากระบบการศึกษา รวมถึงการเตรียมการรับมือความเสี่ยงต่างๆ

สิ่งที่ สมศ. มุ่งเน้นให้ความสำคัญ คือการสร้างความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องให้แก่สถานศึกษาในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง เพื่อให้มีความพร้อม

ก่อนรับการประเมินคุณภาพภายนอก โดยการประเมินในรอบปี 2567-2571 จะไม่ใช้การประเมินเพื่อตัดสินว่าได้หรือตก แต่เป็นการประเมินเพื่อสะท้อนสภาพความเป็นจริงของสถานศึกษา พร้อมให้ข้อเสนอแนะที่เกิดประโยชน์และสถานศึกษานำไปใช้ได้จริง อีกทั้งมีการติดตามให้สถานศึกษานำผลการประเมินไปใช้เพื่อเป็นการยกระดับและพัฒนาคุณภาพมาตรฐานการศึกษา ของชาติต่อไป

หากสนใจรายละเอียดเพิ่มเติมสามารถรับชมย้อนหลังได้ทาง
www.facebook.com/ONESQA

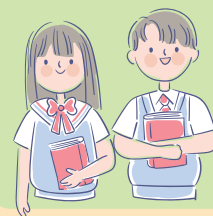
การศึกษาปฐมวัย (ศูนย์พัฒนาเด็ก)

<https://fb.watch/pu4BT0XZZ7/>

การศึกษาขั้นพื้นฐาน

<https://fb.watch/pu4Aye6csz/>

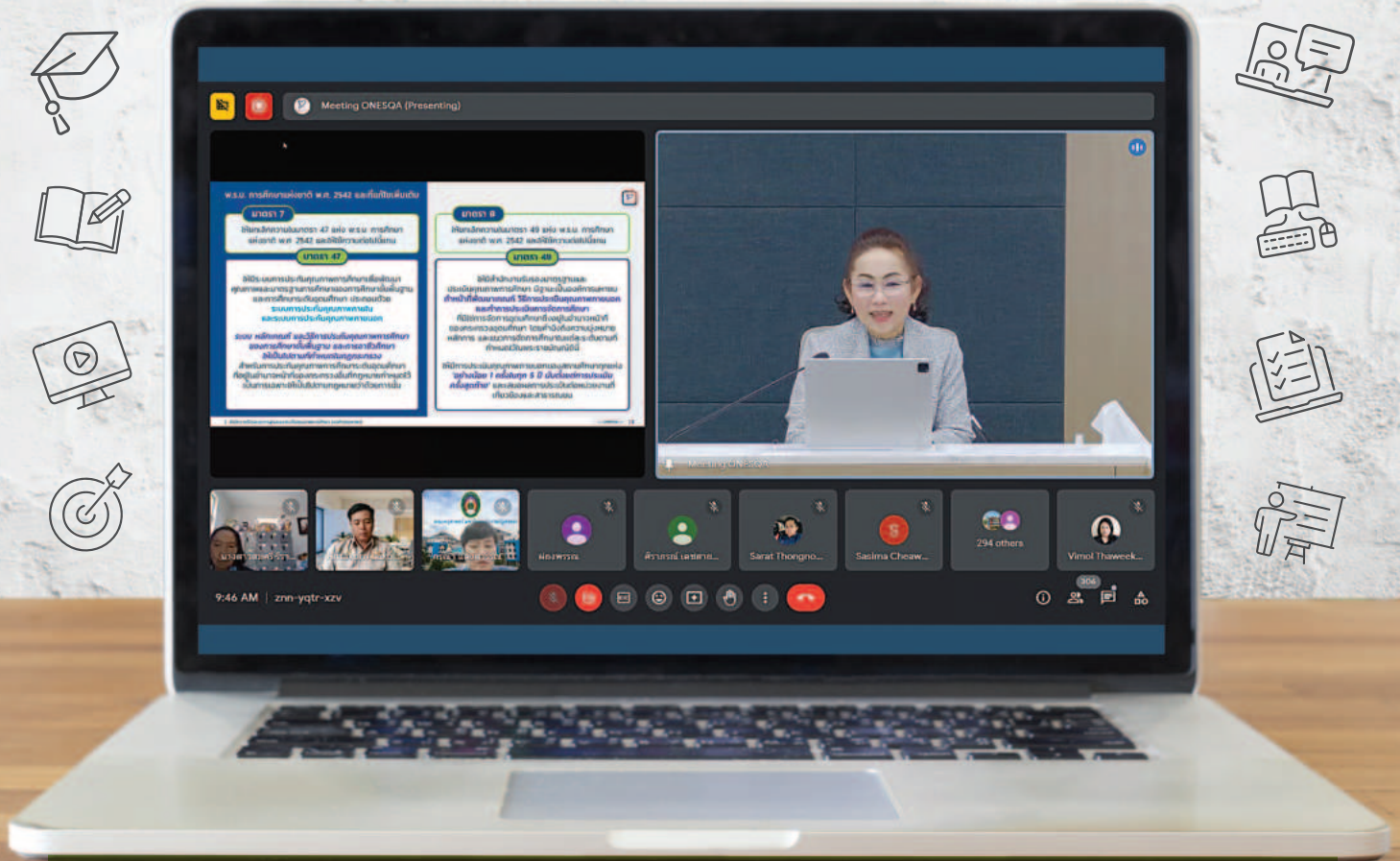

ด้านการอาชีวศึกษา

<https://fb.watch/pu4sDhsPRT/>

การประชุมสื่อสารสร้างความเข้าใจ แก่งหน่วยงานต้นสังกัด และสถานศึกษา 164 แห่ง ตามโครงการส่งเสริมการนำผลประเมินไปใช้พัฒนาคุณภาพสถานศึกษา

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) หรือ สมศ. ได้ดำเนินการขับเคลื่อนโครงการส่งเสริมการนำผลประเมินไปใช้พัฒนาคุณภาพสถานศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมให้สถานศึกษานำข้อเสนอแนะจากการประกันคุณภาพภายนอกไปใช้ปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา สมศ. ได้ดำเนินโครงการส่งเสริมการนำผลประเมินไปใช้พัฒนาคุณภาพสถานศึกษาต่อเนื่องตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2564-ปัจจุบัน (พ.ศ. 2567) ซึ่งการดำเนินการที่ผ่านมา มีสถานศึกษาเข้าร่วมโครงการแล้ว 3 ระยะ **ระยะที่ 1** เป็นการนำร่องเพื่อนำโมเดลการส่งเสริมการนำผลประเมินไปใช้กับสถานศึกษากลุ่มตัวอย่าง 12 แห่ง เพื่อทดสอบความเป็นประโยชน์ (Utility) ความเป็นไปได้ (Feasibility) ความเหมาะสม (Propriety) ความถูกต้อง (Accuracy) ตามแนวคิดของ Stufflebeam (2014) โดยมีสถาบันอุดมศึกษา 4 แห่ง เป็นผู้ขับเคลื่อนการดำเนินงาน ได้แก่ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา และมหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี **ระยะที่ 2** เป็นการทดสอบขั้นตอนปฏิบัติการส่งเสริมการนำผลประเมินไปใช้ กับสถานศึกษาจำนวน 2 แห่ง ก่อนนำขั้นตอนดังกล่าวไปใช้ใน **ระยะที่ 3** คือขยายผลไปสู่สถานศึกษา 119 แห่ง รวมถึงขยายความร่วมมือในรูปแบบภาคีเครือข่ายไปยังสถาบันอุดมศึกษา 27 แห่ง ครอบคลุม 18 กลุ่มจังหวัด และกรุงเทพมหานคร

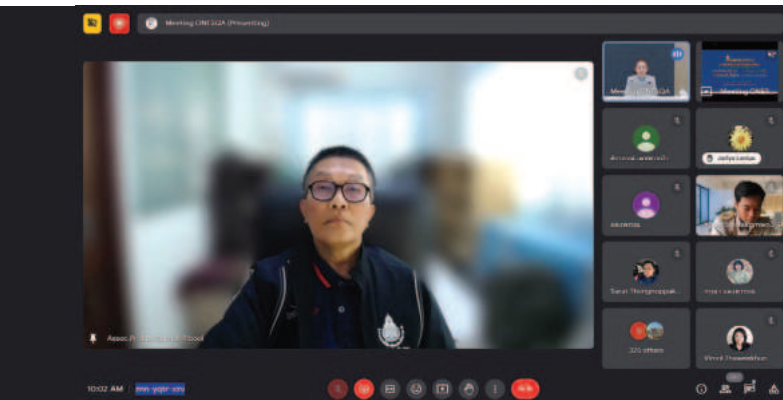
ปัจจุบันโครงการส่งเสริมการนำผลประเมินไปใช้พัฒนาคุณภาพสถานศึกษาดำเนินการมาถึงระยะที่ 4 มีสถานศึกษาสมัครใจเข้าร่วมโครงการเป็นจำนวนทั้งสิ้น 164 แห่ง เป็นการดำเนินโครงการต่อเนื่อง 2 ปีการศึกษา (ปีงบประมาณ พ.ศ. 2567-2568) เพื่อให้สถานศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัดได้นำข้อเสนอแนะจากผลการประกันคุณภาพภายนอก และข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิไปจัดทำเป็นแผนพัฒนาคุณภาพเพื่อปิดช่องว่างหรือความเสี่ยงที่สำคัญเร่งด่วนของสถานศึกษา โดยมีหน่วยงานต้นสังกัดในพื้นที่ร่วมพิจารณาวางแผนปรับปรุงแผนพัฒนาคุณภาพก่อนนำสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม จึงเป็นที่มาของการจัดประชุมสื่อสารสร้างความเข้าใจแก่หน่วยงานต้นสังกัด และสถานศึกษา 164 แห่ง ตามโครงการส่งเสริมการนำผลประเมินไปใช้พัฒนาคุณภาพสถานศึกษา เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจถึงขั้นตอนปฏิบัติการในการส่งเสริมการนำผลประเมินไปใช้ รวมถึงบทบาทหน้าที่ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานเมื่อวันที่ 18 ธันวาคม 2566 ในรูปแบบออนไลน์ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ นอกจากจะเป็นการสร้างความรู้ความเข้าใจแล้ว ยังเป็นการเตรียมความพร้อมให้แก่สถานศึกษา หน่วยงานต้นสังกัด ทั้งส่วนกลาง และหน่วยงานต้นสังกัดในพื้นที่ได้รับรู้รับทราบถึงวัตถุประสงค์ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และขั้นตอนการดำเนินงานแล้วยังเป็นกระตุ้นให้สถานศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัดในพื้นที่เกิดความตื่นตัวในเรื่องการประกันคุณภาพ และการนำผลการประกันคุณภาพภายนอกไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาตามข้อเสนอแนะของผู้ประเมินภายนอก ร่วมกำกับติดตามประเมินความก้าวหน้าในการดำเนินการตามแผนพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา โดยหน่วยงานต้นสังกัดในพื้นที่ ผู้เชี่ยวชาญจากสถาบันอุดมศึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิ และสุดท้ายจะเป็นการประเมินความสำเร็จจากการดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพ เมื่อสถานศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัดในพื้นที่เกิดความเข้าใจในขั้นตอนการพัฒนา ผู้เชี่ยวชาญจากสถาบันอุดมศึกษา และ

ผู้ทรงคุณวุฒิจะทำการ “คืนข้อมูล” การพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาแก่สถานศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัด ที่ได้ร่วมกันพัฒนาจากผลการประเมินคุณภาพภายนอกจนกลายเป็นแผนพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาอันมาจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายจนถึงการนำสู่การปฏิบัติ และการติดตามสนับสนุนส่งเสริมจากหน่วยงานต้นสังกัดซึ่งจะทำให้เกิดการปรับปรุงคุณภาพของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่องตามวงจรคุณภาพ P-D-C-A ต่อไป

สำหรับกลุ่มเป้าหมายในปี 2567-2568 เป็นสถานศึกษาปฐมวัยศูนย์พัฒนาเด็ก และระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 164 แห่ง การขยายภาคีเครือข่ายความร่วมมือกับสถาบันอุดมศึกษาในปี 2567 เพิ่มขึ้นเป็น 30 แห่ง ครอบคลุมทุกภูมิภาคของประเทศเพื่อให้การดำเนินการเกิดความต่อเนื่องและยั่งยืน สมศ. กำหนดจัดกิจกรรมการลงนามความร่วมมือตามบันทึกข้อตกลงความเข้าใจ เรื่องความร่วมมือเพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาและยกระดับคุณภาพการศึกษากับสถาบันอุดมศึกษาทั้ง 30 แห่ง ในเดือนมีนาคม 2567 ก่อนดำเนินการขับเคลื่อนการส่งเสริมการนำผลประเมินไปใช้พัฒนาคุณภาพสถานศึกษาให้แก่สถานศึกษากลุ่มเป้าหมายในปีงบประมาณ พ.ศ. 2567-2568 โดยหวังว่าการบูรณาการความร่วมมือจากภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วนในการสร้างผลกระทบเชิงบวกโดยใช้ผลการประกันคุณภาพภายนอกในการพัฒนาและยกระดับสถานศึกษาทุกแห่งให้มีมาตรฐานที่ใกล้เคียงกันในทุกพื้นที่ของประเทศ

Stufflebeam, D. L., & Coryn, C. L. (2014). *Evaluation theory, models, and applications* (Vol. 50). John Wiley & Sons

การประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษา : จากแนวปฏิบัติที่ดีของประเทศกลุ่มเป้าหมายสู่การปฏิบัติ ที่มีคุณภาพสูง

ปัจจัยหนึ่งที่นับว่า
มีบทบาทสำคัญที่สุดที่จะนำพา
สถานศึกษาไปสู่ความเลิศ ก็คือ
ผู้บริหารสถานศึกษา
เนื่องจากมีสถานภาพเป็นผู้นำ
ที่มีอำนาจสูงสุดใน
สถานศึกษา

โดย... การทอวิจัยและจัดการความรู้ สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์

แนวปฏิบัติที่ดีในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาที่จะพัฒนาไปสู่ความเป็นเลิศนั้น (สุริพันธ์ เสนานุช, 2557) ได้กล่าวไว้ว่า ต้องอาศัยปัจจัย องค์ประกอบ และกระบวนการหลายอย่าง โดยปัจจัยหนึ่งที่นับว่ามีบทบาทสำคัญที่สุดที่จะนำพาสถานศึกษาไปสู่ความเลิศก็คือ ผู้บริหารสถานศึกษา เนื่องจากมีสถานภาพเป็นผู้นำที่มีอำนาจสูงสุดในสถานศึกษา ซึ่งผู้บริหารที่จะเป็นผู้นำในการพัฒนาสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ ต้องมีลักษณะดังนี้ 1) ยึดคุณภาพของนักเรียนเป็นเป้าหมายสูงสุดในการบริหารสถานศึกษา 2) ใช้มาตรฐานการศึกษาของชาติและมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นแนวทางในการบริหารจัดการ 3) ยึดหลักการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน (School Based Management: SBM) เป็นกรอบในการบริหาร 4) ยึดหลักธรรมาภิบาล (Good Governance) เป็นหลักในการบริหารอย่างต่อเนื่อง 5) ใช้กระบวนการกลุ่มในการทำงานและแก้ปัญหา เน้นการมีส่วนร่วมของทุกคนที่เกี่ยวข้อง และ 6) พัฒนาสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้อย่างแท้จริง จากความสำคัญดังกล่าวจึงเป็นที่มาของการวิจัยในหัวข้อ “การประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษา : จากแนวปฏิบัติที่ดีของประเทศกลุ่มเป้าหมายสู่การปฏิบัติที่มีคุณภาพสูง” โดย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุชีรา มะหิเมือง ผู้รับทุนอุดหนุนการวิจัย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563

งานวิจัย เรื่อง “การประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษา : จากแนวปฏิบัติที่ดีของประเทศกลุ่มเป้าหมายสู่การปฏิบัติที่มีคุณภาพสูง” มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการปฏิบัติตามมิติที่เกี่ยวข้องกับการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาของประเทศกลุ่มเป้าหมาย 2) เพื่อเปรียบเทียบการปฏิบัติตามมิติที่เกี่ยวข้องกับการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาของประเทศกลุ่มเป้าหมาย และ 3) เพื่อนำเสนอแนวทางการพัฒนาการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาสู่การปฏิบัติที่มีคุณภาพสูงสำหรับประเทศไทย การวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีดำเนินการวิจัยสามวิธีระหว่างการศึกษาเอกสารและการวิจัยเชิงคุณภาพ ประเทศที่เป็นกลุ่มเป้าหมายในการวิจัย ประกอบด้วย 4 ประเทศ ได้แก่ เกาหลีใต้ นิวซีแลนด์ เนเธอร์แลนด์ และมาเลเซีย โดยใช้การคัดเลือกแบบเจาะจง เนื่องจากเป็นประเทศที่มีระบบการศึกษาขั้นพื้นฐานใกล้เคียงกับประเทศไทย มีระบบการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาเช่นเดียวกับประเทศไทย และเป็นประเทศที่มีผลการประเมิน PISA จัดอยู่ในกลุ่มสูง หากจำแนกกลุ่มประเทศที่เข้าสอบเป็นสามกลุ่ม คือ กลุ่มคะแนนสูงปานกลาง และต่ำ ของประเทศที่เข้าสอบหรือมีพัฒนาการดีขึ้นเมื่อเทียบกับประเทศไทย

ผลการวิจัยพบว่า

ผลการศึกษาการปฏิบัติตามมิตีที่เกี่ยวข้องกับการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาของประเทศ
กลุ่มเป้าหมาย

โดยประเทศเกาหลีใต้ มีหน่วยงานประเมินคุณภาพภายนอก คือ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา/จังหวัด (MPOEs) ที่ตั้งอยู่ทั่วประเทศ 16 แห่ง ปฏิบัติงานภายใต้การกำกับติดตามของกระทรวงศึกษาธิการ บทบาทหน้าที่ คือ ประเมินคุณภาพภายนอกด้วยรูปแบบต่อเนื่อง (Sequential model) ระหว่างการประเมินตนเองและตามด้วยการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาโดยยึดมาตรฐาน/ตัวชี้วัดร่วม (Common indicators) ประเทศนิวซีแลนด์ หน่วยประเมินคุณภาพภายนอกมีสองหน่วย คือ สำนักงานประเมินการศึกษา (Educational Review Office: ERO) มีฐานะเป็นองค์การมหาชนในกำกับของรัฐบาล ทำหน้าที่ในการประเมินคุณภาพภายนอกให้กับสถานศึกษาปฐมวัยถึงระดับ

มัธยมศึกษาตอนต้น และหน่วยงานคุณวุฒิแห่งชาติ (NZCER) ทำการประเมินคุณภาพภายนอกให้กับสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ประเทศเนเธอร์แลนด์ มีหน่วยประเมินการศึกษา (The Inspectorate of Education) ในกำกับของกระทรวงศึกษาธิการ ทำหน้าที่ในการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาด้วยรูปแบบต่อเนื่อง และประเทศมาเลเซีย กำหนดให้ฝ่ายติดตามประเมินและประกันคุณภาพสถานศึกษาประจำพื้นที่ ซึ่งเป็นหน่วยงานรัฐในสังกัดของกระทรวงศึกษาธิการ มีหน้าที่ในการประเมินคุณภาพภายนอกตามมาตรฐาน/ตัวชี้วัดที่กำหนดโดยกระทรวงศึกษาธิการ

ผลการเปรียบเทียบการปฏิบัติตามมิตีที่เกี่ยวข้องกับการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษา
ของประเทศกลุ่มเป้าหมาย มีข้อค้นพบดังนี้

2.1 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการประเมินคุณภาพภายนอกพบเหมือนกันทุกประเทศ ได้แก่ กระทรวงศึกษาธิการ หน่วยงานประเมินคุณภาพภายนอก หน่วยงานต้นสังกัดของสถานศึกษาในพื้นที่ และสถานศึกษา ส่วนความแตกต่าง พบว่า ประเทศเกาหลีใต้และมาเลเซีย มีแนวปฏิบัติที่ช่วยสนับสนุนการปฏิบัติงาน คือ พัฒนามาตรฐาน/ตัวชี้วัดรวมของประเทศ คู่มือและเครื่องมือประเมินตามมาตรฐาน/ตัวชี้วัด ในขณะที่ประเทศนิวซีแลนด์และเนเธอร์แลนด์พัฒนานวัตกรรมประเภทกระบวนการหรือแนวทางการปฏิบัติงาน

2.2 การกำหนดนโยบาย และแนวปฏิบัติที่เกี่ยวข้องของประเทศกลุ่มเป้าหมาย พบความสอดคล้องกัน คือ การเปิดเผยข้อมูลสู่สาธารณชนและการประเมินโดยดุลยพินิจของผู้เชี่ยวชาญ (Expert Judgement) ส่วนความแตกต่าง พบว่า ประเทศเนเธอร์แลนด์และนิวซีแลนด์ มีนโยบายการกำกับดูแลแบบปรับสัดส่วน การประเมินบนฐานภาวะเสี่ยง การกำหนดมาตรฐานคุณวุฒิแห่งชาติเพื่อเชื่อมโยงสู่จุดเน้นการพัฒนาประเทศ

2.3 กระบวนการประเมินคุณภาพภายนอก มีลักษณะร่วมกัน คือ มีการบูรณาการระหว่างสามกระบวนการ คือ การประเมินตนเองของสถานศึกษา การประเมินคุณภาพภายนอก และการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานของสถานศึกษา ส่วนความแตกต่าง พบว่า ประเทศเนเธอร์แลนด์และนิวซีแลนด์ยึดหลักการประเมินแบบปรับสัดส่วนที่ใช้ภาวะเสี่ยงเป็นฐาน มีการกำหนดเกณฑ์ตัดสิน

ระดับคุณภาพสถานศึกษาเป็น 2 และ 3 ระดับตามลำดับ สถานศึกษาที่ได้รับการตัดสินแต่ละระดับจะได้รับการประเมินภายนอกต่อไปแตกต่างกัน ส่วนสถานศึกษาที่ไม่ผ่านเกณฑ์จะต้องรับการประเมินแบบปรับเหมาะที่มีการติดตามนิเทศอย่างเข้มงวด โดยหน่วยงานต้นสังกัดในพื้นที่เพื่อให้สถานศึกษาวางแผนพัฒนาตนเองและดำเนินการพัฒนางานผ่านเกณฑ์ภายในระยะ 1-2 ปี

2.4 การสร้างสมรรถนะการประเมินและการใช้ผลการประเมิน มีลักษณะร่วมกัน คือ ความรู้ ความสามารถเกี่ยวกับมาตรฐาน/ตัวชี้วัดที่ใช้ประเมิน กระบวนการสืบสอบรวบรวมข้อมูล การประเมินตามตัวชี้วัดและการปฏิบัติงานประเมินตนเอง ส่วนความแตกต่าง พบว่า ประเทศเนเธอร์แลนด์ พัฒนาระบบฐานข้อมูลออนไลน์ที่มีคุณภาพตรงตามความต้องการของทุกกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ในกระบวนการประเมินเพื่ออำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานแบบร่วมมือรวมพลังระหว่างหน่วยงาน

2.5 การปฏิบัติที่สืบเนื่องจากการใช้ผลการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษา มีลักษณะร่วมกัน คือ การใช้ผลการตัดสินระดับคุณภาพมาตรฐานสถานศึกษาเพื่อการยกย่องให้เป็นสถานศึกษาตัวอย่าง ส่วนความแตกต่าง พบว่า ประเทศเนเธอร์แลนด์และนิวซีแลนด์มีการจัดกลุ่มสถานศึกษาและกำหนดวิธีกำกับดูแลที่เข้มงวดแตกต่างกันและเป็นเกณฑ์กำหนดวาระการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษารอบต่อไปแตกต่างกัน

แนวทางการพัฒนาการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาสู่การปฏิบัติที่มีคุณภาพสูงขึ้น สำหรับประเทศไทย มีดังนี้

3.1 แนวปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษา มีดังนี้ 1) ควรเพิ่มจุดหมายของการประเมินเพื่อพัฒนาคุณภาพการประเมินตนเองของสถานศึกษาด้วยวิธีประสานการปฏิบัติงานสามภาระงานของสามหน่วยงานในหนึ่งสถานศึกษาให้เป็นกระบวนการเดียวกัน (3 in 1) ได้แก่ สถานศึกษากับภาระงานประเมินตนเอง หน่วยงานต้นสังกัดสถานศึกษาในพื้นที่กับภาระงานพัฒนาคุณภาพมาตรฐานสถานศึกษา และ สมศ. กับภาระงานประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษา โดยยึดหลักการกำกับดูแลแบบปรับสัดส่วน (Proportional supervision) และการประเมินบนฐานภาวะเสี่ยง (ดังแผนภาพ 1) และ 2) กระบวนการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาที่มีคุณภาพสูงขึ้นควรประกอบด้วย 3 ขั้นตอน (ดังแผนภาพ 2) ได้แก่

.....๐ ขั้นแรก

สืบสอบคุณภาพเบื้องต้น เพื่อเตรียมการประเมินในพื้นที่ของผู้ประเมินภายนอก

.....๐ ขั้นที่สอง

ประเมินในพื้นที่ (Site-visit) เป็นการประเมินแบบเต็มรูปแบบเพื่อทวนสอบความตรงระหว่างผลการประเมินจากข้อมูลทุติยภูมิกับข้อมูลเชิงประจักษ์ของสถานศึกษา ความครบถ้วนสมบูรณ์ของข้อมูลตามตัวชี้วัดคุณภาพการศึกษา การตัดสินระดับคุณภาพสถานศึกษา โดยใช้ดุลยพินิจของผู้ประเมินภายนอก (Expert

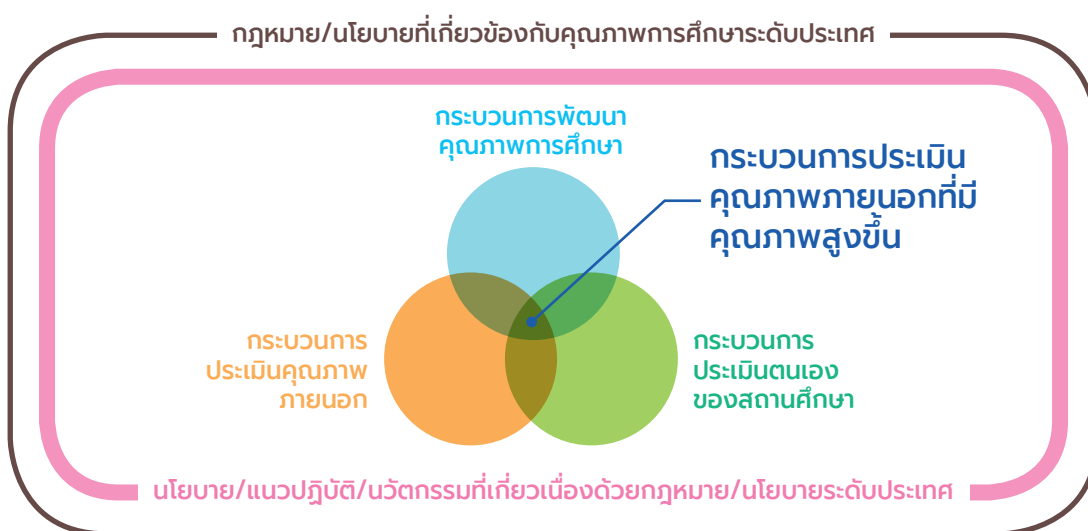
judgement) และแจ้งผลการประเมินพร้อมข้อมูลป้อนกลับ (Feedback) หลังการประเมินด้วยวาจา

.....๐ ขั้นที่สาม

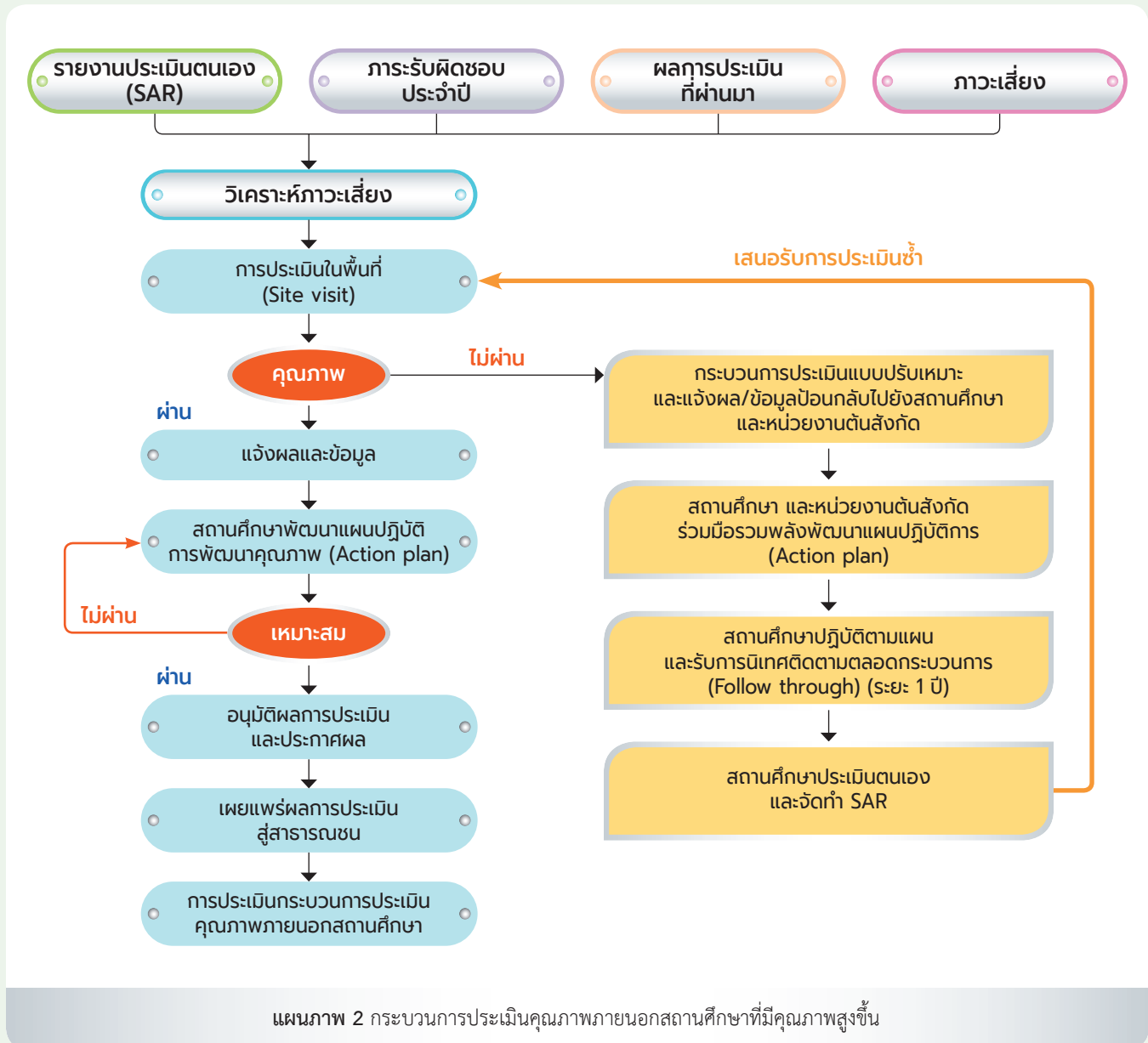
ติดตามหลังการประเมิน มีการปฏิบัติสองรูปแบบ ตามผลการประเมินในพื้นที่ โดยยึดหลักการกำกับดูแลแบบปรับสัดส่วน (Proportional supervision) ดังนี้

รูปแบบแรก “การประเมินคุณภาพพื้นฐาน” สำหรับสถานศึกษาที่ผ่านเกณฑ์คุณภาพพื้นฐานจะได้รับการนิเทศติดตามเป็นระยะตามปกติ (Follow-up) ของหน่วยงานต้นสังกัดและรอรับการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาตามวาระปกติ

รูปแบบที่สอง “ประเมินแบบปรับเหมาะ (Tailor inspection)” สำหรับสถานศึกษาที่ไม่ผ่านเกณฑ์คุณภาพพื้นฐานมีจุดหมายเพื่อให้สถานศึกษาได้พัฒนาตนเองทันทีตามข้อมูลป้อนกลับจากผลการประเมินคุณภาพภายนอก โดยมีหน่วยงานต้นสังกัดของสถานศึกษาในพื้นที่ในฐานะหุ้นส่วนการพัฒนาของสถานศึกษาทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยงให้คำปรึกษา มีการนิเทศติดตามการพัฒนาตนเองของสถานศึกษาอย่างใกล้ชิดตลอดกระบวนการ (Follow-through) ตั้งแต่เริ่มวางแผนกลยุทธ์การพัฒนาตามข้อมูลป้อนกลับ การปฏิบัติตามแผน การประเมินตนเองของสถานศึกษาในรอบปี และส่งหลักฐานขอรับการประเมินคุณภาพภายนอกซ้ำภายในระยะเวลาที่กำหนด (1-2 ปี)

แผนภาพ 1 การบูรณาการสามภาระงานของสามหน่วยงานในกระบวนการประเมินคุณภาพภายนอกที่มีคุณภาพสูงขึ้น

3.2 แนวปฏิบัติที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการใช้ผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษา ได้แก่

3.2.1 แนวปฏิบัติระดับกระทรวงศึกษาธิการและหน่วยงานต้นสังกัดของสถานศึกษา ได้แก่ กำหนดนโยบาย แนวปฏิบัติ และโครงการส่งมอบนโยบายสู่หน่วยงานระดับปฏิบัติการเพื่อสร้างความเข้าใจที่ชัดเจน และความตระหนักถึงความสำคัญของการปฏิบัติและจัดกิจกรรมเสริมแรงทางบวกและลบที่สอดคล้องกับเกณฑ์ตัดสินระดับคุณภาพที่ สมศ. กำหนดขึ้น

3.2.2 แนวปฏิบัติระดับ สมศ. ได้แก่ 1) การกำหนดให้มีแนวปฏิบัติเพื่อการเสริมแรงทางบวกและทางลบ โดยใช้วิธีเชื่อมโยงกับผลการตัดสินระดับคุณภาพสถานศึกษาของ สมศ. และสิ่งเสริมแรง คือ รูปแบบของการประเมินคุณภาพภายนอก

“ประเมินคุณภาพพื้นฐาน” และ “ประเมินปรับเหมาะ” เพื่อยกระดับความสามารถในการประเมินตนเองของสถานศึกษา จนสามารถใช้รูปแบบการประเมินแบบร่วมมือ (Co-operative model) 2) สร้างองค์ความรู้จากการปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับการประเมินตนเองของสถานศึกษาและการประเมินคุณภาพภายนอกให้ครอบคลุมทุกกิจกรรมในกระบวนการ และ 3) พัฒนาระบบฐานข้อมูลออนไลน์เพื่อการเผยแพร่ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการประเมินคุณภาพสถานศึกษา

3.2.3 แนวปฏิบัติระดับสถานศึกษา ได้แก่ บรรจุชั้นการวิเคราะห์ข้อมูลผลการประเมินคุณภาพภายนอก และข้อมูลป้อนกลับเพื่อป้อนเข้าสู่กระบวนการวางแผนปฏิบัติการ (Action plan) ของสถานศึกษา